

РОЗДІЛ V. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 346.548: 351.746

ПИТАННЯ СЕРТИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З НАДАННЯ ПОСЛУГ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Громова О.М., здобувач

*Донецький юридичний інститут МВС України,
просп. Засядька, 13, м. Донецьк, Україна
shelukhin2004@inbox.ru*

Статтю присвячено розгляду стану сертифікації систем менеджменту в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання в Україні, визначенню вітчизняних і закордонних суб'єктів, які мають право займатися діяльністю із забезпечення сертифікації систем менеджменту в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання, а також визначенню стадій процесу сертифікації систем управління менеджментом інформаційної безпеки.

Ключові слова: сертифікація, економічна безпека, суб'єкти господарювання, менеджмент, інформаційна безпека.

ВОПРОСЫ СЕРТИФИКАЦИИ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ПРЕДОСТАВЛЕНИЮ УСЛУГ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Громова О.Н.

*Донецкий юридический институт МВД Украины, просп. Засядько, 13, г. Донецк, Украина
shelukhin2004@inbox.ru*

Статья посвящена рассмотрению состояния сертификации систем менеджмента в сфере экономической безопасности субъектов хозяйствования в Украине, определению отечественных и иностранных субъектов, которые имеют право заниматься сертификацией систем менеджмента в сфере обеспечения экономической безопасности субъектов хозяйствования, а также определению стадий процесса сертификации систем управления менеджментом информационной безопасности.

Ключевые слова: сертификация, экономическая безопасность, субъекты хозяйствования, менеджмент, информационная безопасность.

THE ISSUES OF CERTIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITY PROVIDING SERVICES TO SUPPORT THE ECONOMIC SECURITY OF ECONOMIC ENTITIES

Hromova O.M.

*Donetsk law institute of the Ministry of internal affairs of Ukraine, avenue Zasiadko, 13, Donetsk, Ukraine
shelukhin2004@inbox.ru*

The article examines the state of management system certification in the field of economic security of economic entities in Ukraine; provides the definition of domestic and foreign entities eligible to engage in activities of certification of management systems in the field of economic security of entities and defines stages of the process of certification of information security management systems. The article names basic certified management systems: quality management system (certified for compliance with ISO 9001 standard); environmental management system (certified for compliance with ISO 14001 standard); information security management system (certified for compliance with ISO 27001 standard); food safety management system (certified for compliance with ISO 22000 standard). Certification of management systems in the field of economic security of economic entities is voluntary. The registration of voluntary certification systems of Ukrainian is carried out by the State Committee of Ukraine for Technical Regulation and Consumer Policy. It is determined that using the services of management system certification in the field of economic security of economic entities is desirable for companies operating in

highly competitive markets, and companies feeling the need to attract major foreign investment or ones that trade in international markets. The basic stages of the process of information security management system certification:

- audit of the organization, identification of weaknesses in management, business processes and recommendations regarding possible ways of eliminating inconsistencies;
- organization of implementation of the project of introduction of the information security system, training of project participants;
- development of documentation of information security management system, introduction of documentation in the departments of the company;
- training of internal audit specialists, implementation of planned internal audit of information security system in departments;
- preparation for certification, auditing information security management system before certification;
- international certification of information security management system.

Key words: certification, economic security, economic entities, management, information security.

В умовах насичення ринку послугами у сфері безпеки бізнесу споживачеві недостатньо заяв підприємств, які надають ці послуги, про відповідність їх діяльності вимогам стандартів. Споживачеві необхідне гарантоване підтвердження незалежною стороною відповідності якості послуг, що надаються, певному рівню. Таке підтвердження може бути надано шляхом здійснення спеціальної процедури – сертифікації. Особливого значення сертифікація набуває в господарській діяльності, здійснюваній в умовах жорсткої конкуренції, за якої успішна діяльність підприємства залежить від рівня забезпечення його безпеки. Сертифікація послуг і робіт у цій сфері може розглядатися як один із факторів підвищення конкурентоспроможності підприємства. Недарма багато зарубіжних підприємств ідуть на додаткові витрати з проведення добровільної сертифікації у сфері забезпечення своєї безпеки. Це дозволяє їм відстояти свій сегмент ринку, залишатися конкурентоспроможними. Більше того, ведення бізнесу із сертифікованими у сфері безпеки підприємствами є економічно привабливішим, ніж із несертифікованими. Можна сказати, що сертифікація є свого роду черговим підтвердженням легітимації, оскільки її проводять органи державної влади, місцевого самоврядування, їх посадові особи, які наділені організаційно-господарськими повноваженнями щодо підприємств сфери безпеки, здійснюють прогнозування й планування економічної діяльності, ліцензування, патентування, квотування, стандартизацію та сертифікацію [1, с. 110; 2, с. 117]. І саме через наявність публічних інтересів та участь державних органів сертифікація належить до засобів адміністративного характеру, що встановлюють умови й обмеження на здійснення господарської діяльності [3, с. 24].

Слово «сертифікація» (з латинської «*sertifico*» – засвідчую) вказує на підтвердження відповідності якісних характеристик товару стандартам якості. Під сертифікацією розуміється також процедура отримання сертифіката.

Відповідність продукції та процесів установленим вимогам підтверджується видачею документа – сертифіката відповідності. Сукупність правил, процедур та учасників сертифікації утворює систему сертифікації. Крім сертифікації послуг і процесів, пов'язаних з економічною безпекою підприємств, спостерігається загальносвітова тенденція розвитку сертифікації у сфері систем менеджменту.

Наукові дослідження із сертифікації проводилися переважно під час розгляду певних конкретних питань дисертаційних досліджень практично в усіх галузях наук: економічних (О.І. Ішечкіна, А.Б. Красильников, С.П. Кузьміна, М.Ю. Семенов), технічних (В.І. Талалаев, А.В. Чайкін), юридичних (М.С. Лаврентьева), сільськогосподарських (П.В. Чуйкін), фізико-математичних (Е.П. Панкратова) тощо. Окремі питання із сертифікації в контексті забезпечення економічної безпеки господарюючого суб'єкта розглядалися під час

маркетингових або виробничо-організаційних досліджень. Водночас питання сертифікації як заходу забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання не досліджувалися. Тому мета статті полягає в розгляді й визначенні стану сертифікації систем менеджменту в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання в Україні, визначенні вітчизняних і закордонних суб'єктів, які мають право займатися діяльністю із сертифікації систем менеджменту в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання, а також визначенні стадій процесу сертифікації систем управління менеджментом інформаційної безпеки.

Основними системами менеджменту, що сертифікуються, є система менеджменту якості (сертифікується на відповідність вимогам стандарту ISO 9001), система екологічного менеджменту (сертифікується на відповідність вимогам стандарту ISO 14001), система менеджменту інформаційної безпеки (сертифікується на відповідність вимогам стандарту ISO 27001), система менеджменту безпеки харчової продукції (сертифікується на відповідність вимогам стандарту ISO 22000) [4].

Сертифікація може бути як обов'язковою, так і добровільною.

Обов'язкова сертифікація здійснюється відповідно до Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, або Технічного регламенту. Обов'язкова сертифікація (підтвердження відповідності) здійснюється відповідно до вимог нормативних документів, визначених законодавчими актами України, або нормативних документів, включених у Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затверджений спеціальним уповноваженим органом центральної влади з підтвердження відповідності. Ввезення на митну територію продукції, яка підлягає обов'язковій сертифікації, здійснюється відповідно до Порядку митного оформлення імпортованих товарів (продукції), які підлягають обов'язковій сертифікації в Україні, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 р. № 446 [5].

Добровільна сертифікація продукції здійснюється відповідно до вимог, що не віднесені до обов'язкових. При цьому сертифікація на відповідність усім обов'язковим вимогам, якщо вони встановлені для цієї продукції, виконується неодмінно. Добровільна сертифікація може проводитися на відповідність продукції вимогам, що не віднесені актами законодавства й нормативними документами до обов'язкових вимог, з ініціативи виробника, продавця, споживача, органів державної виконавчої влади, громадських організацій та окремих громадян на договірних умовах між заявником та органом із сертифікації. Добровільну сертифікацію мають право проводити підприємства, організації, інші суб'єкти господарювання, які взяли на себе функції органу з добровільної сертифікації, а також органи, акредитовані в державній системі сертифікації. За дотримання зазначених умов добровільну сертифікацію мають право проводити органи з обов'язкової сертифікації. Правила добровільної сертифікації встановлюються органами з добровільної сертифікації, які подають Державному комітету України зі стандартизації, метрології та сертифікації інформацію для їх реєстрації у встановленому цим комітетом порядку.

Діяльність українських систем сертифікації регламентується Законом України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01.12.2005 р. [6].

Реєстрацію українських систем добровільної сертифікації покладено на Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики. До системи Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики належать такі організації й підприємства:

- державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ», м. Київ);
- державне підприємство «Український центр з питань сертифікації та захисту прав споживачів»;

- національний науковий центр «Інститут метрології» (ННЦ «Інститут метрології», м. Харків);
- державне підприємство «Науково-дослідний інститут метрології вимірювальних і управляючих систем» (ДП «НДІ «Система», м. Львів);
- 28 державних центрів стандартизації, метрології та сертифікації;
- 27 територіальних управлінь у справах захисту прав споживачів [7].

Метою діяльності провідного українського підприємства в галузі обов'язкової сертифікації – державного підприємства «Український центр з питань сертифікації та захисту прав споживачів» – є захист громадян та економіки України від небезпечної для здоров'я людей і навколишнього середовища продукції, від недостовірних результатів вимірювань такими шляхами: проведення сертифікаційних робіт, заснованих на результатах випробувань; перевірки, калібрування засобів вимірювальної техніки; державного нагляду за якістю продукції, дотриманням стандартів, норм і правил, а також державного метрологічного нагляду.

Предметом діяльності ДП «Укрметртестстандарт» у сфері сертифікації є виконання (надання) платних робіт (послуг) суб'єктам господарювання та громадянам, які не є суб'єктами господарювання, у сфері стандартизації, метрології, сертифікації, підтвердження відповідності, управління якістю.

У сфері підтвердження відповідності ДП «Укрметртестстандарт» здійснює багато функцій із підтвердження відповідності, сертифікації продукції, робіт і послуг, випробування й обстеження продукції тощо.

Водночас сертифікація в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання (системи менеджменту якості, екологічного менеджменту, менеджменту інформаційної безпеки) є не обов'язковою, а добровільною. ДП «Український центр з питань сертифікації та захисту прав споживачів» не має права сертифікувати вищезазначені системи, які забезпечують економічну безпеку суб'єктів господарювання, тому сертифікацією в цій сфері займаються недержавні (як правило, іноземні) сертифікаційні підприємства.

Залежно від цілей отримати сертифікат можна в різних організаціях. Так, якщо компанії потрібно надати свій сертифікат західним партнерам, то їй необхідний висновок авторитетного західного органу із сертифікації. Наприклад, у країнах Європейського Союзу прийнято декларації, згідно з якими компанія вважається надійним партнером лише за наявності в неї сертифіката на відповідність СМІБ вимогам стандарту ISO 27000.

Як правило, сертифікувати систему менеджменту інформаційної безпеки прагнуть компанії, які працюють на ринках із високою конкуренцією, відчувають необхідність у залученні значних іноземних інвестицій або торгують на міжнародних ринках.

Відомими є такі зарубіжні органи сертифікації:

- BSI (British Standard Institute) Group у Великій Британії (<http://www.bsi-global.com>);
- Lloyd's Register Quality Assurance Ltd у Великій Британії (<http://www.lrq.com>);
- Det Norske Veritas в Норвегії (<http://www.dnv.ru>);
- Societe Generale de Surveillance у Швейцарії (<http://www.sgs.com>);
- КЕМА в Нідерландах (<http://www.kema.nl>).

До найбільш потужних із таких підприємств, які працюють на українському ринку, необхідно віднести Bureau Veritas Quality International у Великій Британії (<http://www.bvqi.ru>). «Бюро Верітас Сертифікейшн» – це незалежний орган із сертифікації «Бюро Верітас» – міжнародної групи, основна діяльність якої полягає в оцінці відповідності

у сфері якості, професійного здоров'я й безпеки, навколишнього середовища та соціальної відповідальності.

Компанія «Бюро Верітас» є одним зі світових лідерів у сфері надання послуг із сертифікації та проведення аудитів (від національних систем менеджменту до галузевих схем), у сфері якості, професійного здоров'я та безпеки, навколишнього середовища й соціальної відповідальності.

Компанію було засновано в 1828 р. в Антверпені (Бельгія) як «Інформаційне бюро для морських страховиків» із метою надання страховим товариствам актуальної інформації про страхові премії, які існують на ринках, а також точної інформації про стан суден та устаткування. У 1833 р. головний офіс було переведено з Антверпена до Парижа, де раніше, у 1830 р., було відкрито представництво компанії. «Бюро Верітас» має у своєму розпорядженні штат багатопрофільних фахівців: у 1 000 офісах і 330 лабораторіях компанії в більше ніж 100 країнах світу працює 47 000 співробітників, з них 5 700 кваліфікованих аудиторів. Близько 100000 клієнтів пройшли сертифікацію в «Бюро Верітас». На сьогодні компанія в Україні представлена офісами в Києві, Одесі, Львові, Миколаєві.

У Федеративній Республіці Німеччина працює TUV CERT (<http://www.tuev-cert.de>). Концерн «ТЮФ Рейнланд Груп», заснований у 1872 р. як незалежна, об'єктивна й професійна організація, є однією з провідних компаній із надання незалежних технічних послуг. Він представлений на світових ринках Європи, США та Азії. Будучи членом Міжнародного акредитаційного форуму (IAF), сертифікати учасників якого визнаються в усьому світі, компанія надає клієнтам широкий спектр послуг у різних сферах. Персонал концерну в 2011 р. нараховував 16 000 службовців за доходів 1,6 млрд євро та вартості активів 1,36 млрд євро. «ТЮФ ЗЮД Україна» – офіційний підрозділ концерну на території України, що працює з 1993 р. Компанія має у своєму розпорядженні як власних аудиторів та експертів, так і компетентних у відповідних галузях фахівців з інших країн, послугами яких можна користуватися за бажанням.

Компанія DQS була заснована в 1985 р. у Франкфурті-на-Майні як перше товариство із сертифікації. Засновниками цього товариства є DGQ (Німецьке товариство з якості) і DIN (Німецький інститут із стандартизації). Створення співпало за часом із публікацією першого ISO 9000 – низки стандартів, відомої сьогодні як ISO 9001 – серія міжнародних стандартів, що описують вимоги до системи менеджменту якості організацій і підприємств. DQS видав перший сертифікат згідно з ISO 9001 у Федеративній Республіці Німеччина в 1986 р.

У березні 2008 р. відбулося злиття DQS GmbH та UL Management Systems Solutions (MSS) американської компанії Underwriters Laboratories. До компанії DQS Holding GmbH входить більше 80 представництв у більше ніж 60 країнах, пов'язаних між собою в межах міжнародних проектів. У компанії працює близько 2 800 фахівців, з них 2 300 аудиторів.

DQS GmbH проводить аудити систем менеджменту й процесів на відповідність вимогам міжнародних і національних стандартів та специфікацій, є компетентним партнером для компаній незалежно від їх розміру й галузі діяльності, пропонує аудити на відповідність вимогам більше 100 стандартів і специфікацій. До найважливіших стандартів і сфер діяльності належать якість, навколишнє середовище, охорона праці, захист інформації.

DQS є членом-засновником створеної в 1990 р. міжнародної сертифікаційної асоціації IQNet.

«УкрЕнергоСерт» (Український центр міжнародної сертифікації енергетики) згідно з рішенням засідання президії Всеукраїнського енергетичного комітету від 08.11.2004 р. є уповноваженим органом сертифікації в паливно-енергетичному комплексі України. «УкрЕнергоСерт» також є офіційним представником центрального органу сертифікації «Газпромсерт» (Національний інститут нафти й газу, м. Москва), ЗАТ «Енсертіко» (Центральний орган сертифікації енергетики РФ), міжнародного сертифікаційного товариства «Det Norske Veritas» (Норвегія), ТОВ «Спільне українсько-німецьке підприємство

ТЮФ Норд-ДІЕКС» (м. Дніпропетровськ). Український центр міжнародної сертифікації енергетики «УкрЕнергоСерт» бере на себе відповідальність за дотримання відповідних вимог міжнародних стандартів під час виконання сертифікаційної діяльності.

Перевагами сертифікації систем управління менеджментом інформаційної безпеки є такі:

- оптимізація діяльності за рахунок поліпшення керованості бізнес-процесів;
- створення прозорої й адаптивної системи як інструмента управління ризиками з безпеки інформації;
- збільшення стійкості бізнесу організації щодо погроз безпеки, у тому числі техногенних аварій;
- підвищення якості послуг і продуктів компанії за рахунок забезпечення безпеки, безперервності, конфіденційності й контрольованості;
- підвищення конкурентоспроможності бізнесу;
- вищі шанси на перемогу під час участі в тендерах і конкурсах;
- зниження витрат на організацію управління й запобігання витратам на відновлення працездатності організації після збою в бізнес-процесах за рахунок ідентифікації ризиків та управління ними;
- збільшення інвестиційної привабливості й капіталізації;
- переведення досвіду фахівців у внутрішній інтелектуальний досвід компанії;
- підвищення мотивації й задоволеності співробітників, рівня корпоративної культури та зрілості організації;
- отримання більш вигідних умов під час страхування й кредитування;
- поліпшення репутації в очах споживачів, інвесторів, зарубіжних партнерів;
- поліпшення відносин із наглядовими органами та спрощення процедур отримання різної дозвільної документації;
- можливість незалежного авторитетного підтвердження СМІБ вимогам локального й міжнародного законодавства та визнання компанії на міжнародному рівні;
- сертифікація на відповідність стандарту ISO 27000 дозволяє наочно показати діловим партнерам, інвесторам і клієнтам, що в компанії налагоджено ефективне управління інформаційною безпекою.

Нині у світі чітко простежується тенденція до дроблення й поглиблення міжнародних стандартів. Міжнародна стандартизація стає все більше орієнтованою на виробництво й надання послуг в окремих галузях економіки та бізнесу. Розробка національних стандартів у галузі забезпечення економічної безпеки в цілому та інформаційної безпеки зокрема в Україні не ведеться. З огляду на викладене до основних перспективних шляхів розвитку національної системи стандартизації й сертифікації у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання в Україні необхідно віднести такі:

- створення на партнерських засадах державно-громадського органу з координації питань із розробки стандартів у галузі забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання;
- закріплення в нормативно-правовому акті високого рівня провідної організації в галузі забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання (такою організацією може бути або Державна служба України із захисту персональних даних, або Державна

служба інтелектуальної власності України, або Український союз промисловців та підприємців);

- напрацювання механізму прийняття національних стандартів, розроблених на базі міжнародних стандартів, а також інноваційних ідей і розробок, запропонованих нашими конкурентоздатними підприємствами;
- підвищення темпів розробки й оновлення стандартів, їх гармонізація з міжнародними стандартами. Український важливий аспект у цьому плані – активна участь вітчизняних спеціалістів у роботі технічних комітетів зі стандартизації в ІСО та інших міжнародних і регіональних організаціях;
- підготовка й перепідготовка спеціалістів зі стандартизації та сертифікації у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання;
- інтеграція в повному обсязі стандартизації й технічного регулювання в цілому до системи освіти;
- забезпечення вільного доступу бізнесу до стандартів, раціональна організація їх маркетингу;
- вирішення в повному обсязі проблем визнання стандартів об'єктами авторського права.

На підставі викладеного можемо зробити окремі висновки з проведеного дослідження:

- 1) сертифікація систем менеджменту в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання є добровільною. Реєстрацію українських систем добровільної сертифікації здійснює Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики;
- 2) послугами із сертифікації систем менеджменту в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання прагнуть скористатися компанії, які працюють на ринках із високою конкуренцією, а також відчувають необхідність у залученні великих іноземних інвестицій або торгують на міжнародних ринках;
- 3) процес сертифікації систем управління менеджментом інформаційної безпеки складається з таких стадій:
 - аудит організації, виявлення слабких місць в управлінні, у бізнес-процесах, рекомендації щодо можливих шляхів усунення невідповідностей;
 - роботи з організації проекту впровадження системи інформаційної безпеки, навчання учасників проекту;
 - розробка документації системи менеджменту інформаційної безпеки, впровадження документації в підрозділах підприємства;
 - підготовка фахівців із внутрішнього аудиту, проведення планових внутрішніх аудитів системи інформаційної безпеки в підрозділах;
 - підготовка до сертифікації, проведення аудиту системи менеджменту інформаційної безпеки перед сертифікацією;
 - міжнародна сертифікація системи менеджменту інформаційної безпеки.

Отже, у статті визначено стан сертифікації систем менеджменту в галузі економічної безпеки суб'єктів господарювання в Україні, за якого така сертифікація є добровільною та здійснюється українськими й зарубіжними суб'єктами господарювання, основних із яких було названо. Також визначено ключові стадії процесу сертифікації систем управління менеджментом інформаційної безпеки. Наступні розвідки в досліджуваній площині повинні

спрямовуватися на вдосконалення правового регулювання діяльності державних і недержавних сертифікованих служб безпеки, які забезпечують захист економічної безпеки українських суб'єктів господарювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Топалова Л.Д. Правовой режим коммерческой тайны : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 / Л.Д. Топалова ; Институт экономико-правовых исследований НАН Украины. – Донецк, 2006. – 213 с.
2. Руденко Л.Д. Суб'єкти права на комерційну таємницю / Л.Д. Руденко // Правничий часопис Донецького університету. – 2009. – № 1. – С. 115-121.
3. Деревянко Б.В. Правове регулювання господарської діяльності навчальних закладів : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.04 / Б.В. Деревянко ; Донецький юрид. ін-т МВС України. – Донецьк, 2014. – 504 с.
4. ISO 9000 «Управление качеством» // Официальный сайт Международной организации по стандартизации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/management-standards/iso_9000.htm ; ISO 14000 «Экологический менеджмент» [Электронный ресурс] // Официальный сайт Международной организации по стандартизации. – Режим доступа : <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/management-standards/iso14000.htm> ; ISO 22000 «Управление безопасностью продуктов питания» [Электронный ресурс] // Официальный сайт Международной организации по стандартизации. – Режим доступа : <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/management-standards/iso22000.htm> ; ISO 27001 «Информационные технологии. Методы обеспечения защиты. Системы менеджмента защиты информации. Обзор и словарь» [Электронный ресурс] // Официальный сайт Международной организации по стандартизации. – Режим доступа : <http://www.iso.org/iso/ru/home/search.htm?qt=27000&sort=rel&type=simple&published=on>
5. Про затвердження порядку митного оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України та підлягають обов'язковій сертифікації в Україні, і визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 р. № 4461831 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446-2008-%D0%BF>.
6. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності : Закон України від 01.12.2005 р. № 3164-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 12. – Ст. 101.
7. Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dssu.gov.ua>.

REFERENCES

1. Topalova L.D. “Legal Regime of Commercial Secret” : thesis for the degree of candidate of law sciences : major 12.00.04 / L.D. Topalov. – Donetsk, 2006. – 213 p.
2. Rudenko L.D. “Subjects of Right to Commercial Secret” / L.D. Rudenko // *Pravnichiy chasopis of Donetsk university*. – 2009. – № 1. – P. 115-121.
3. Derevianko B.V. “Legal Regulation of Economic Activities of Educational Institutions” : thesis for the degree of doctor of law sciences : major 12.00.04 / B.V. Derevianko. – Donetsk, 2014. – 504 p.
4. “ISO 9000 – Quality Management” : official website of the International Organization for Standardization [Electronic resource]. – Access mode : http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/management-standards/iso_9000.htm ; “ISO 14000

- Environmental Management”: official website of the International Organization for Standardization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/management-standards/iso14000.htm> ; “ISO 22000 – Food Safety Management : Systems” : official website of the International Organization for Standardization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/management-standards/iso22000.htm> ; “ISO 27001 – Information Technology. Security Techniques. Information Security Management Systems. Overview and Vocabulary” : official website of the International Organization for Standardization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.iso.org/iso/ru/home/search.htm?qt=27000&sort=rel&type=simple&published=on>
5. “On approval of the customs clearance of goods imported into the customs territory of Ukraine and subjected to mandatory certification in Ukraine, and recognition some decisions of the Cabinet of Ministers of Ukraine as invalid : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 14.05.2008 № 4461831” [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446-2008-%D0%BF>.
 6. “On Standards, Technical Regulations and Procedures for the Evaluation of Compliance : Law of Ukraine of 01.12.2005 № 3164-VI” // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 2006. – № 12. – Art. 101.
 7. “State Committee for Technical Regulation and Consumer Policy” : official site [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.dssu.gov.ua>.

УДК 336.57: 341.31 (477)

ДО ПИТАННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ У РАЗІ ВВЕДЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Процюк О.П., студентка

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, Україна
Protsiuk.A@jurimex.com.ua*

У межах статті досліджено, що режим воєнного стану в теорії господарського права визначено як обмежувальний спеціальний режим господарювання, а в законодавстві – як особливий період діяльності суб’єкта господарювання. У роботі проаналізовано чинне законодавство України щодо регулювання діяльності банків під час введення правового режиму воєнного стану, зокрема, щодо припинення такої діяльності. Виокремлено недоліки правових актів та запропоновано можливі зміни, що можуть враховуватися законодавцем і Національним банком України.

Ключові слова: господарська діяльність, банк, правовий режим воєнного стану, особливий період, відкликання ліцензії, ліквідація, припинення діяльності банків.

К ВОПРОСУ ОТНОСИТЕЛЬНО ПРОЦЕДУРЫ ПРЕКРАЩЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ ПРИ ВВЕДЕНИИ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ВОЕННОГО ПОЛОЖЕНИЯ

Процюк А.П.

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
ул. Владимирская, 60, г. Киев, Украина
Protsiuk.A@jurimex.com.ua*

В рамках статьи исследовано, что режим воєнного положения в теории хозяйственного права определен как ограничительный специальный режим хозяйствования, а в законодательстве – как особый период деятельности субъекта хозяйствования. В работе проанализировано действующее